

POSTANOWIENIE

Dnia 27 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania H. R.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Łodzi
o wysokość emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 27 listopada 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt III AUa 206/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyroku z dnia 18 lipca 2023 r., sygn. akt III AUa 206/23, Sąd Apelacyjny w Łodzi – w sprawie z odwołania H. R. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddziałowi w Łodzi – oddalił apelację ubezpieczonej od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu z dnia 13 stycznia 2023 r., sygn. akt IV U 371/22, w którym Sąd Okręgowy oddalił odwołanie H. R. od decyzji organu rentowego z dnia 24 czerwca 2022 r., w której ZUS II Oddział w Łodzi - wykonując prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 9 maja 2022 r. - ustalił wysokość emerytury H. R. na podstawie art. 26 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2022 r., poz. 504) na dzień 1 stycznia 2009 r. i odmówił jej przyznania argumentując, że emerytura tak obliczona jest niższa od emerytury obliczonej zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego ubezpieczona zaskarżyła skargą kasacyjną. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. Skarżąca wskazała na „występowanie zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości prawne” to jest „czy w sytuacji kiedy ustawą z dnia 5 marca 2015 r o zmianie ustawy z dnia z dnia 17. 12.1998 r o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2013 r, poz.1440 ze zm.) ustawodawca wprowadza możliwość przeliczenia wysokości pobieranych w tzw. starym systemie (zdefiniowanego świadczenia) emerytury przez ubezpieczonego, który po uzyskaniu prawa do emerytury nadal pozostawał pracownikiem i od jego wynagrodzeń pobierana była składka emerytalna bez ograniczenia jej do 250 % średniej krajowej uzyskiwanych zarobków i ubezpieczony jest adresatem tejże normy prawnej - to jest art. 110 „a” ustawy emerytalnej, czy w sytuacji trwającego sporu o wysokość emerytury, organ rentowy z urzędu powinien podczas dokonywanego wyliczenia emerytury podczas symulacji zastosować obowiązujący art. 110 „a” ustawy....” - „czy w tej sytuacji można uznać, jak to uczynił Sąd Okręgowy, a za nim Sąd Apelacyjny w zaskarżanym skargą niniejszą orzeczeniu, że organ rentowy zgodnie z obowiązującym prawem orzekł o wysokości emerytury i we właściwym czasie zwrócił się o złożenie wniosku z art.110 „a” do wnioskodawczynie, skoro przy trwającym od wielu lat sporze o wysokość świadczenia opóźnił o ponad 6 i pół roku pobieranie emerytury wnioskodawczynie w przewidzianej prawem wysokości tego świadczenia, stawiając się niejako ponad bezwzględnie obowiązującą normą prawa ubezpieczeń społecznych (art.110 „a) oraz ponad stanowiskiem judykatury w tej sprawie niweczając w zasadzie cel, dla którego norma ta została przewidziana przez ustawodawcę...”. „Zdaniem wnioskodawczynie, skarga niniejsza powinna być kwalifikowana jako oczywiście uzasadniona z tego względu, iż wszystkie sporne elementy w prowadzonym sporze były przez orzecznictwo Sądu Najwyższego wcześniej już rozstrzygnięte a orzecznictwo utrwalone, zatem organ rentowy nie mógł w dacie decyzji z 17.01.2022 r wtórnie przeliczając na zasadzie art. 110a emeryturę wnioskodawczynie traktować to przeliczenie jako nową sprawę, do której nie był zobowiązany przystępować skoro wydanie decyzji poprzedzone było w zasadzie

przymuszeniem go do wznowienia postępowania wadliwie poprowadzonego już od 9.08.2016 r (data wykonywania wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu w sprawie sygn. akt IV U 776/14 wyrok z 1.07.2015 r) bo sprawa jest kontynuacją sprawy dokonywanej symulacji wyliczeń w obu systemach emerytury wnioskodawczyni”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana skarga kasacyjna nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W świetle utrwalonego już orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten

powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno: 1) być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571); 2) być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179); 3) pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504) i 4) dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest

oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06 LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, LEX nr 1380967).

Twierdzenia uzasadnienia wniosku w zakresie postulowanej argumentacji o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) opierają się na podobnych założeniach co twierdzenia o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Taka konstrukcja uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest wadliwa. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. wykluczają się, gdyż skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964). W postanowieniu z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, budzi poważne zastrzeżenia. W uzasadnieniu powołanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił, że w dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawa) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano w uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., II PK 158/08, LEX nr 738506, przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy. Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną podziela przedstawione wyżej stanowisko judykatury w zakresie omawianej kwestii.

Niezależnie od przedstawionej wyżej wadliwości uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej stwierdzić trzeba, że skarżąca swoje „zagadnienie” sprowadza do retorycznych pytań będących w istocie prostym zaprzeczeniem stanowisku zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi. Brakuje przedstawienia – w formie odpowiedniego wywodu jurydycznego – rzeczowej argumentacji polemicznej, którą strona skarżąca wykazałaby, że w

sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Skarżąca w twierdzeniach uzasadnienia wniosku nie uwzględnia stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie oceny spornej w sprawie kwestii. Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku przyjął, że zaskarżona w niniejszym postępowaniu decyzja została wydana w wykonaniu prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 9 maja 2022 r., sygn. akt IV U 612/21, zobowiązującego organ rentowy do wznowienia postępowania w sprawie wykonania prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Sieradzu z dnia 1 lipca 2015 r. sygn. akt IV U 776/14, zakończonego wydaniem decyzji z dnia 9 sierpnia 2016 r. znak: [...] i wyliczenia świadczenia H. R. przez porównanie wysokości emerytury, obliczonej na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej oraz emerytury, obliczonej zgodnie z art. 53 ww. ustawy - na dzień przyznania ubezpieczonej prawa do emerytury z art. 27 ww. ustawy. Wykonując zobowiązanie nałożone w powyższym wyroku organ rentowy ustalił wysokość emerytury H. R. na podstawie każdej z określonych w orzeczeniu sądu podstaw prawnych, a ponieważ wysokość świadczenia ustalonego w myśl art. 26 ustawy o emeryturach i rentach FUS okazała się niższa (tj. mniej korzystna) od emerytury wyliczonej na podstawie art. 53 ustawy emerytalnej, odmówił jej przyznania. Według Sądu drugiej instancji zawarte przez skarżącą w apelacji oraz podtrzymane na rozprawie apelacyjnej żądanie przeliczenia emerytury na podstawie uchylonego już art. 110a ustawy emerytalnej od 2015 r. oczywiście wykracza poza granice objętej sporem decyzji z dnia 24 czerwca 2022 r. Niezależnie od powyższego podnieść należy, że decyzją z dnia 17 stycznia 2022 r. - wydaną na skutek wniosku ubezpieczonej z dnia 15 grudnia 2021 r. - organ rentowy przeliczył wysokość emerytury H. R. w oparciu o treść art. 110a ustawy o emeryturach i rentach z FUS od dnia 1 marca 2020 r., tj. w zw. z art. 31 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-10, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020.1842 ze

zm.) w brzmieniu wprowadzonym art. 73 pkt 68 ustawy z 16 kwietnia 2020 r. o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz.U. 2021.737). Od tej decyzji H. R. nie złożyła odwołania, wobec czego decyzja ta stała się prawomocna. Według Sądu drugiej instancji uprawnienie z art. 110a ustawy emerytalnej miało charakter wnioskowy i nie przysługiwało z urzędu. Organ rentowy nie miał też obowiązku poinformowania wszystkich ubezpieczonych, którzy potencjalnie mogliby skorzystać z dobrodziejstwa tej instytucji, o możliwości wystąpienia z takim wnioskiem. Co więcej, H. R. posiada wiedzę prawniczą, albowiem przez wiele lat była radcą prawnym zastępującym organ rentowy. Powinna zatem mieć świadomość tego, że obowiązek informacyjny organu rentowego nie ma charakteru absolutnego. Art. 116 ust. 1 ustawy emerytalnej ustanawia generalną zasadę wnioskowości, od której istnieje odstępstwo w postaci działania z urzędu, jednak wyłącznie, gdy takie działanie wynika wprost z ustawy. W tym przypadku ustawodawca nie zdecydował, aby przeliczenie emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej miało następować z urzędu.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.

ł.n

r.g.